

ANTONIO FRANCO

Un xava de barri que volia ser periodista

Text i fotografia. *Josep M. Muñoz*

Antonio Franco Estadella va néixer l'any 1947 a Barcelona, tot i que la seva família era lleidatana i ell es defineix com a lleidatà. La família del pare eren militars espanyols que havien viscut a les Filipines i que, després del 1898, es van establir a Lleida. La família materna feia part del republicanisme lleidatà, de tendència lerrouxista: el seu avi va ser nomenat alcalde de Lleida arran de la proclamació de la Segona República, i el seu oncle-avi va ser ministre de Treball en el gabinet Lerroux el 1933. El seu pare, aparellador, treballava per a l'ENHER al Pirineu lleidatà. Posteriorment, la família s'estableix a Barcelona, al barri de la Sagrada Família, i Antonio estudia als claretians. Un seu germà més gran, Eduardo, l'inicia en la literatura. La identificació amb els personatges de les novel·les de Marsé situades al barri del Guinardó i la lectura d'*A sang freda* de Truman Capote, a més de la seva passió —que manté intacta— pel futbol, el decanten cap al periodisme. El 1968 es va llicenciar a l'Escola de Periodisme de l'Església, on va tenir el mestratge de Santiago Nadal i Josep Pernau i, després de fer el servei militar, l'any 1969 va entrar a treballar, de la mà de Josep Tarín Iglesias, al *Diario de Barcelona*, del qual va ser nomenat sotsdirector el 1976. En aquells anys va ser membre actiu del Grup Democràtic de Periodistes de Barcelona. A la Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra, va ser professor de disseny de diaris. El 1972 va fundar i col·laborar a les revistes satíriques *Barrabás* i *El Papus*. Després de la seva sortida forçada del *Diario de Barcelona*, es fa càrrec del projecte d'un nou diari popular i d'esquerres, que publicarà l'editor Antonio Asensio, i que apareix a finals del 1978 amb el nom d'*El Periódico de Catalunya*, i que al cap de pocs anys es convertirà, per un temps, en el de més difusió a Catalunya. El 1982, però, va passar a *El País*, com a director adjunt per Madrid i Barcelona, amb l'encàrrec de tirar endavant l'edició per a Catalunya del diari. El 1988 va retornar com a director a *El Periódico*, que a partir del 1997 es va començar a publicar en dues edicions, en llengua castellana i catalana. S'hi va estar fins al 2006, en què, ja desaparegut Antonio Asensio, i en plena crisi de model periodístic, es va jubilar. Va ser un dels redactors del codi deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya. El 2006 li va ser atorgada la Creu de Sant Jordi.

Com està vivint la pandèmia?

Soc una persona d'altíssim risc, habitual dels hospitals, hi vaig tres o quatre cops per setmana, em fan analítiques contínues perquè estic sota un control molt estricte, tinc les sessions de químiu, i em fan tota mena de revisions oncològiques. Amb la dona, fem una vida molt continguda, veiem poc els fills i els nets i veiem molt poc els amics. Estem realment amb la sensació que hem pagat un peatge molt alt, durant un parell d'anys, perquè a les especials circumstàncies de la malaltia, s'hi ha afegit la pandèmia.

De tota manera, està actiu, escriu a *El Periódico*, el que havia estat el seu diari...

Faig una vida molt tranquil·la, continuo escrivint al diari, tot i que en el fons ho faig amb trampa, perquè en realitat jo soc un periodista esportiu que està en comissió de serveis fent altres tipus de coses. Quan, als quinze anys, em vaig plantejar el futur, m'agradava molt escriure, era molt lector, era un fan dels diaris, i era un boig del futbol: era gras i dolent jugant, però vaig veure que podia ser un periodista esportiu.

Els quartos, el sou, me'l gastava en discos —durant un temps vaig estar boig per la música italiana i francesa dels anys seixanta, i també pels Beatles (va ser terrible, perquè va començar a circular que jo n'era un fan, i llavors tota la vida, amb un excés insuportable, m'han regalat objectes relacionats amb els Beatles...) Però els quartos me'ls gastava en tebeos, en llibres, i en diaris. I una mica en cinema.

Al col·legi —jo soc del barri de la Sagrada Família i anava als claretians— vaig tenir la desgràcia que la literatura la donava un paio que, dels autors, ens en donava la data de naixement i mort, i els títols dels llibres, però no em vaig formar de debò fins que no en vaig topar amb el Lluís Izquierdo, que és qui em va ensenyar literatura. Vaig tenir, a més, una xamba miraculosa: soc el quart de sis germans, i el que ve davant meu, que es diu Eduardo,

El Marsé em va fer veure que l'escriptura, la literatura, podia tenir a veure amb la teva realitat, amb un món pròxim. Aquesta radicació i la lectura d'*A sangre fría* són la contribució dels llibres a la meva vida.

era molt lector, i em va fer anar llegint des del principi el que tocava: Marsé, García Márquez... I és ell també, però això ja devia ser una mica més endavant, cap al 1967 o 68, el que va posar a les meves mans *A sangre fría*, de Truman Capote, que va ser el llibre que em va decidir a fer el que faria a la vida.

I això significava escriure. Jo al col·legi guanyava els concursos de redacció, però diria que va ser el Marsé... Jo vivia una mica per damunt de la Sagrada Família, però tenia amics que vivien cap a la plaça de Sanllehy, als escenaris de Juan Marsé, del barri del Guinardó, amb la carretera que pujava fins al Carmel i per on baixaven els *pijoapartes* amb les motos trucades. El Marsé em va fer veure que l'escriptura, la literatura, podia tenir a veure amb la teva realitat, amb un món pròxim. Aquesta radicació i la lectura d'*A sangre fría* són la contribució dels llibres a la meva vida.

Parli'm de la seva família.

Ma mare era d'una família de Lleida, de la Joventut Republicana, un dels grups que després van cristal·litzar en Esquerra Republicana. El seu pare, el dia de la proclamació de la República, el van nomenar alcalde accidental de Lleida en substitució de l'alcalde monàrquic. Es deia Sal·lustià Estadella i era metge odontòleg. Després, però, es va barallar amb ERC i es va fer lerrouxista.

De fet, el seu avi tenia un germà, poeta jocfloralista i ministre de Lerroux...

En Josep Estadella, guanyador de diversos premis als Jocs Florals de Barcelona [de 1927 i 1928], va ser ministre de Treball en el govern de Lerroux [el 1933]. Tots dos germans van viure la trencadissa del republicanisme a Lleida, i a causa de la mala imatge anticatalanista de Lerroux, es van distanciar dels seus amics de tota la vida, com els Pereña i altres republicans lleidatans.

I els Franco, d'on provenen?

El meu pare era fill i net de soldats espanyols radicats a les Filipines. El seu avi era nascut a Alhama de Granada, però el pare del meu pare ja havia nascut a les Filipines. Eren militars espanyols filipins que després del 1898 van haver de tornar i es van establir a Lleida, on els fills es va casar amb lleidatanes.

El meu pare, quan festejava amb la mare, parlava en català. Era conservador, però no era un fill de militar estricte. I tenia amics que eren de diferent tarannà. Però la família era dels vençuts. El meu oncle-avi, el que havia estat ministre, va estar exiliat primer a Carcassona i després a Andorra.

Com va viure la guerra, el seu pare?

El meu pare era un jove aparellador que treballava a la Diputació de Lleida, obrint carreteres pel Pirineu. En el moment de la guerra, treballava a Barcelona, en el despatx d'un arquitecte que es deia Ricart i que també era de Lleida (van ser amics fins al punt que la seva dona va ser

El pare va estar al vaixell-presó *Uruguay*, i va sortir-ne al final de la guerra amb les columnes de presos que anaven cap al Collell, però es va poder escapar per la zona de Malgrat. Ell no n'explicava res, de la guerra.

la meua padrina), i que era de la 'quintacolumna': un dia van detenir el Ricart i els quatre empleats que tenia al despatx, entre els quals el meu pare. El pare va estar al vaixell-presó *Uruguay*, i va sortir-ne al final de la guerra amb les columnes de presos que anaven cap al Collell, l'escenari de *Soldados de Salamina*, però es va poder escapar per la zona de Malgrat. Ell no n'explicava res, a casa no es parlava de la guerra, fora de la fugida aquesta que li va evitar que el pelessin.

El meu pare, malgrat això, no va ser un franquista compromès, va ser si de cas un franquista de quarta divisió. Després de la guerra va reprendre la feina a la Diputació de Lleida perquè l'enginyer Victoriano Muñoz Oms, que havia estat el seu cap al servei de carreteres de la Diputació, va fundar l'ENHER [el 1946] i se'l va endur amb ell. Per això jo vaig viure, de petit, entre els dos i el set anys, al Pont de Suert, mentre el pare treballava en la construcció de l'embassament de Canelles. Quan el meu germà gran va començar el batxillerat superior, el pare va demanar de baixar a Barcelona i, com que era amic de Muñoz i estava ben relacionat, li van concedir el trasllat.

Però vostè havia nascut ja a Barcelona.

Jo havia nascut [l'any 1947] accidentalment a Barcelona. Els germans havien nascut tots a Lleida, menys jo, que vaig néixer d'una manera una mica ocasional, quan la mare era a casa d'una tia seva. Però de fet em considero lleidatà, i una de les meves glòries més estimades és que una vegada vaig ser elegit "Lleidatà de l'any", i vaig fer el pregó. A més, nosaltres no érem una família amb diners, i fins als quinze o setze anys passàvem els estius a la Bordeta, una barriada popular als afores de Lleida, on els Estadella tenien un torre. I em sento lleidatà, perquè en soc.

Quina era la llengua familiar?

A nosaltres ens van educar en castellà. A taula, el pare i la mare parlaven entre ells en català, perquè és com s'han conegut, i en canvi s'adreçaven als fills en castellà.

Això era bastant habitual en aquest perfil de família. Els meus cosins de Lleida van seguir parlant català; a més, són quasi tots d'ERC. Però a l'ENHER hi havia molts treballadors de fora de Catalunya, i a l'escola del Pont de Suert on vaig aprendre a llegir tots eren andalusos i murcians. Per tant, la meua primera llengua és el castellà. En el català soc un sobrevingut, perquè a Barcelona anàvem als claretians, que eren tots navarresos, i al col·legi vaig fer tota la formació en castellà. No vaig tenir la primera classe de català fins a l'Escola de Periodisme, encara que soc un privilegiat perquè vaig tenir com a professor i amic en Joan Solà: vaig arribar tard al català, però vaig tenir un bon mestre.

Parlem si li sembla de l'Escola de Periodisme.

L'Escola Oficial de Periodisme havia tancat [l'any 1963 la seva delegació] a Barcelona per manca d'alumnes. Llavors *progres* catòlics, periodistes conservadors però demòcrates, van trobar emparament en l'Església, i el Narcís Jubany, que llavors era bisbe auxiliar, i mossèn Ramon Cunill, que portava el Secretariat diocesà de Premsa, van aconseguir que [el 1964] obrís a Barcelona una filial de l'Escola de Periodisme de l'Església, de Madrid. Jo soc de la segona promoció.

On era, l'Escola?

Al CICF: Centro de Influencia Católica Femenina. Era una escola fantàstica, que vivia bàsicament de formar secretàries; s'hi feien classes d'anglès i va ser matriu d'Elisava. Era un pou d'irradiació de coses ben pensades i ben fetes, creat per la Rosa Maria Farré, i amb un capellà, mossèn Alemany, que era partidari de la renovació de l'Església, i se les van enginyar per portar a Barcelona l'Escola de Periodisme.

Allà vaig tenir la sort que hi havia professors com el cap d'Internacional de *La Vanguardia*, Santiago Nadal, que a més era amic del meu pare, de Lleida, i en Josep Pernaau...

També de Lleida!

D'Arbeca! En realitat, era un pagès. Era el meu professor favorit. Era un home d'una gran honestedat. A l'Escola ens feia les classes de Pràctiques periodístiques, on teníem una correcció i una discussió personalitzades. En Joaquim de Nadal i Caparà ens feia classes d'Economia, teníem bons professors.

Allà vaig trobar la manera de bastir els meus desitjos. Cal dir que llavors els diaris eren molt dolents, per la censura i per la manca de professionalitat que et fotografiaré dintre d'un moment; a l'Escola, en canvi, hi havia un caliu, hi havia molta reflexió, molta discussió, i bons companys que, com jo, volíem ser periodistes.

Allí vaig fer-hi l'amic de la meua vida, el Carlitos Pérez de Rozas. Vam coincidir a l'examen d'ingrés: vam seure plegats i jo li vaig deixar copiar. En sortir, hi havia la meitat de la gent suspesa, i vam passar jo amb un 5 i mig i el Carlitos amb un 5 pelat; ell sabia que em devia la vida. Quan vam sortir de l'aula i em va dir el seu nom,

li vaig dir: “*tú debes ser el hijo del fotógrafo de La Vanguardia*”, i es va pensar que el coneixia. Però jo, que volia fer periodisme, no coneixia cap periodista! Em va presentar de seguida el seu pare. Així és com em vaig introduir en la família nombrosa dels Pérez de Rozas, i aviat vaig ser gairebé un germà tant del Carlitos com de l'Emilio, que llavors encara duia pantalons curts, i d'un encara més petit que es deia Pepo. Tots tres em consideraven germà seu. (*S'emociona*). I això que jo ja en tenia cinc, de germans!

Vaig trobar en Carlitos el còmplice. Amb ell hem estat tota la vida, fins que es va morir ara fa dos anys [l'agost de 2019], discutint sobre diaris, sobre fotografia, sobre contingut, sobre redaccions... Parlàvem d'això, de futbol (que també n'era un boig, com jo) i una mica de senyores. I vèiem les mateixes pel·lícules. Quan vaig començar a treballar a la secció d'Esports del *Diario de Barcelona*, anàvem junts a Sabadell i jo feia la crònica del partit per al diari, per al *Brusi*, i ell les fotografies per a l'agència Efe o per a *La Vanguardia*. Els Pérez de Rozas ho controlaven tot: tenien *La Vanguardia*, el *Ciero*, la premsa del Movimiento, l'agència Efe, eren bons fotoperiodistes. Treballaven per a la Diputació de Barcelona d'en Samaranch, i al mateix temps amb el Carlitos parlàvem de com havien de ser els diaris quan s'acabés tot allò.

L'Escola de Periodisme —i això possiblement és el més important— va néixer amb una idea ben clara des del primer dia: es tractava de preparar la gent per a quan acabés el franquisme. No valia la pena que continuéssim si no era aquest el nostre objectiu. Volien gent que volgués ser periodista en el moment que això fos possible.

I aquest era el seu objectiu.

Jo volia ser periodista. Jo soc —ho he de dir amb la boca petita, perquè si dic un ‘desaprofitat’ semblaria que soc un estúpid—, però jo volia fer informació, fer cròniques de futbol o cròniques de *sucesos*. Jo no sabia que es podia fer carrera, als diaris. El que volia era exercir de periodista. De picapedrer. Però vaig tenir una xamba: a tercer curs, vaig haver de triar un tema per a la tesi de final de carrera. I vaig triar la línia editorial d'un diari monàrquic, com era el *Diario de Barcelona*, el vell *Brusi*, durant la Primera República. El professor que donava l'assignatura d'Història del Periodisme es deia José Tarín Iglesias. Els germans Tarín Iglesias eren dos: al Pepe, els ‘progres’ li deien Tarín el Bueno, i l'altre, Manuel, que treballava al *Noticiero*, i que havia entrat a Barcelona amb les tropes franquistes i que era un incondicional del règim, va aconseguir salvar, amb un aval, el seu germà, que havia fet periodisme republicà i que fins i tot s'havia significat per signar com “La rehostia” alguns articles anticlericals; vull dir que tenia números per no exercir o per passar a una categoria que després citaré. El Pepe Tarín era un home obert, encara que estava integrat: era el secretari de l'alcalde de Barcelona, Josep M. de Porcioles, i havia estat vinculat a *El Correo catalán*. Li vaig demanar si em podia portar el treball, i vaig tenir-hi una molt bona relació.

En acabar la carrera, me'n vaig anar a la mili. Abans de marxar, havia pactat amb el Manuel Ibáñez Escofet la meua incorporació al *TeleleXprés*. L'Ibáñez també havia estat professor meu, i encara que el català no era la meua llengua —ell era molt estricte en això de parlar en català—, vam acordar que en tornar de la mili m'incorporaria al *TeleleXprés*. Però quan faltaven quatre o cinc mesos per acabar la mili, [el 1969] nomenen el Pepe Tarín Iglesias director del *Diario de Barcelona*, i em diu que té tres places per omplir, que s'endurà en Josep Pernau com a redactor en cap, i també el Xavier Roig —que després va ser cap de gabinet de l'alcalde Maragall i que era el millor periodista de la meua generació, a qui va perjudicar només la seva rigidesa a l'hora de relacionar-se amb la gent.

Amb en Pernau havíem discutit molt que el periodisme de debò es feia, com feien els americans, a partir de la llibertat a la redacció, però també d'un control molt ferm de la producció, dels ritmes de treball. Em va dir que jo començaria fent Esports, perquè seria un bon rodatge. Vaig tenir, doncs, un tutor ja dintre l'exercici de la professió. En començar, et passaves dos mesos a la platina. La platina és on es feien les galerades de plom, i els novells, els que començaven, havien d'aprendre a llegir el plom a l'inrevés, i aprenies a compondre un text, tallant els paràgrafs massa llargs, convertint els punts i seguit en punt i apart per allargar el text, treure o posar subtítols si calia per quadrar el text. Això era una experiència bestial.

Allí em vaig trobar amb el que hauria pogut ser el destí del Pepe Tarín: en una sala, hi havia quatre o cinc correctors de galerades, que eren antics periodistes de la República que no havien pogut revalidar el carnet. Eren gent gran, amb qui jo m'identificava, perquè jo, des que vaig començar a l'Escola, em sentia un vençut. Jo era republicà, però no era roig; no era de cap partit. Moltes nits, esperant la sortida del diari, en vaig escoltar testimonis,

Et passaves dos mesos a la platina, on es feien les galerades de plom, i els novells havien d'aprendre a llegir el plom a l'inrevés, i a compondre un text, tallant els paràgrafs massa llargs, convertint els punts i seguit en punt i apart per allargar el text, treure o posar subtítols si calia.

històries. Després, a dalt, en Pernau era un intoxicador a favor del seny i de la responsabilitat, de la credibilitat.

El *Diario de Barcelona* tenia una història més que centenària, però era una expressió també del nivell de la premsa sota el franquisme?

Quan hi vaig entrar, la redacció era una gran taula envoltada d'alguns vellets mig físics que tossien. En un extrem hi seia el Tomás Hernández, que era un dels que havia entrat a Barcelona amb l'exèrcit franquista, sense cap paper al davant, mentre que els altres estaven pencant, fent el diari. Hi havia gent molt antiga, que aviat es va jubilar, però sobretot hi vaig trobar els amics d'en Pernau d'*El Correo*, en Josep Faulí i en Josep M. Cadena. Allà vaig conèixer en Joaquim Perramon, que és el pare del periodisme econòmic honest, en el moment que a Barcelona això estava envaït pels Baratech i els que cobraven per fer-te sortir a *La Vanguardia*. En Perramon és l'home a qui admiren l'Andreu Missé, en Xavier Vidal-Folch...

De seguida, però, va començar la tensió que el diari no venia. Molts dels redactors estaven pluriempleats, i la situació era paradoxal: un que al matí treballava a la Diputació, o a l'Ajuntament, a la tarda feia la informació sobre la Diputació o l'Ajuntament. El meu cap d'Esports era un franquista que treballava al Govern Civil, al departament que, a la nit, rebia les galerades del *Diario de Barcelona* per revisar-les, i estic parlant de l'any 1970! Aquest home tenia més *empleos*: era dels que anava als cabarets amb la màquina de la llum, per decidir si hi havia prou il·luminació. Nosaltres suposàvem que això li comportava un premi complementari...

Llavors, quan en Pernau, amb molta habilitat, ajudat pels seus amics de dintre i amb la comprensió d'en Tarín, aixeca el llistó d'exigència i diu que no es pot començar a treballar al diari a les cinc de la tarda, sona la trompeta contra els *pluriempleos*. I comencen immediatament les incompatibilitats, i alguns a qui es demana d'anar-hi al matí comencen a fugir. Era lògic, calia treballar més.

En aquell moment, jo mateix tenia una altra feina, l'únic *pluriempleo* que he acceptat a la vida, a la Universitat Autònoma, també per necessitat, i on anava com a professor col·laborador, i feia el que en aquell moment era la meva preocupació, que eren models de diaris, tècniques de periodisme, organització de treball...

Amb tot, l'any 1972 va trobar temps per fundar un parell de revistes satíriques, *Barrabás* i *El Papi*, que van fer furor des del moment mateix que van sortir.

Quan treballava a la secció d'Esports del *Brusi* vaig fundar una revista satírica d'esports que es deia *Barrabás*, amb l'Óscar Nebreda i l'Ivà, i amb la qual vam triomfar com bojos: és la primera vegada que vaig començar a guanyar diners. Poc després vam crear *El Papi*, una revista satírica més política, del qual també soc fundador, primer redactor en cap i persona amb presència el dia de l'atemptat [20 de setembre de 1977] que va matar

***A Barrabás* i *El Papi*, que vam fer amb l'Ivà i l'Óscar, no és que fóssim antisistema, és que nosaltres érem salvatges: en un article es deia “Es un misterio no aclarado por qué en los colegios dan bocadillos, en vez de dar alfalfa a los alumnos.”**

Juan Peñalver, el conserge. Jo m'hi dedicava els caps de setmana.

És un moment, els anys finals del franquisme, en què fa eclosió una nova premsa satírica, que era una manera d'exercir la crítica.

Nosaltres érem els salvatges. *Barrabás* i *El Papi*, marcats per l'Ivà, però també per ninotaires com l'Óscar i el Gin, eren una mica anarcoides. Això ens diferenciava dels satírics *dentro de un orden*, que eren el Manolo Vázquez Montalbán, el Joan de Sagarra, i la gent que feien el *Por favor* [1974]. Nosaltres no és que fóssim antisistema, nosaltres érem salvatges: en un article es deia “*Es un misterio no aclarado por qué en los colegios dan bocadillos, en vez de dar alfalfa a los alumnos.*” A *Barrabás* fèiem també coses d'aquest tipus: vam ‘matar’ tres o quatre presidents de club de futbol per corruptes. A les pàgines centrals hi havia una fotografia d'una senyoreta amb un biquini amb els colors d'un equip de futbol. A *El Papi* hi incloïem una ‘papunovela’, que era una historieta fotogràfica.

Vaig conèixer el Manolo Vázquez i encara que no érem amics, vam tenir molta relació. Més tard el vaig portar al Grup Z i va col·laborar al primer número d'*El Periódico*. Quan jo era estudiant, em va tocar fer pràctiques, entre altres, en un diari del Movimiento, *La Prensa*. El dia que vaig arribar-hi em van presentar un becari, que va resultar ser el Manolo Vázquez, el qual em va donar la lliçó per sobreviure: “*Todo en contra, pero impecables, no te pueden coger*”. Més tard li vaig retreure, en broma, que en el seu currículum no feia constar mai que havia treballat a *La Prensa*!

Ara em remarcava la diferència política entre vostè i els seus amics ‘salvatges’, i la gent més d'ordre de l'òrbita del PSUC. M'ho pot concretar?

Jo, des de l'època de l'Escola de Periodisme, tenia el cor a l'esquerra, però vivia en un ambient on tothom era *psuquero*. Més tard vaig fer un viatge a l'Alemanya de l'Est, i quan vaig veure com vivia la gent, la falta de lli-

bertat absoluta... Ja no era la propaganda del règim d'aquí, sinó el que tu veies allà. El meu primer viatge a l'Europa de l'Est va ser definitiu. Jo mai no podria ser un comunista, encara que tècnicament era un comunista, per dir-ho d'alguna manera. Per a mi, la dada vital i clau era la llibertat de la gent o la manca opressiva de llibertat de la gent als països comunistes.

A l'Escola, vaig començar a predicar que no era compatible la militància amb el periodisme. Això ha estat —ara faré un salt cap endavant, després hi tornaré— una de les lluites de la meua vida. Això no vol dir que no es pugui tenir ideologia: jo no soc neutral respecte de res, però no es poden acceptar disciplines organitzades. I això, que diria que possiblement després va jugar a favor meu, en aquell moment no estava de moda. No en feia bandera, però era el meu punt de vista. En canvi, em vaig integrar de seguida, quan vaig començar a treballar, en el Grup Democràtic de Periodistes clandestí, amb els meus amics Pernau i Cadena, amb l'Antonio Álvarez Solís, amb l'Enric Sopena —que era també del meu barri i amb qui havíem anat al mateix col·legi, tot i que no a la mateixa classe: ell és un parell d'anys més gran que jo. Però jo no tenia activitat política, tot i que m'havia compromès en coses. Quan feia la mili, per exemple, un dels meus companys era l'Humbert Roma...

Un altre de Lleida!

...que era director de la revista *Maresme* [de Mataró]. Ell era trotskista, del PTE [Partit del Treball d'Espanya], i li van aconsellar que deixés la direcció perquè estava perseguit i jo, el dia que vaig acabar la mili, vaig substituir l'Humbert com a director fictici del *Maresme*. Vaig fer veure, inclús, que vivia a Mataró... El Pepe Tarín em va avisar que el delegat provincial d'Información y Turismo li havia dit que “*tienes allá un chico que tengo orden de joderlo. Hemos de cerrar el Maresme*”. El Pepe em va organitzar una trobada amb el delegat provincial, que es deia José Luis Herrero Tejedor i que era el germà petit del ministre de Franco i secretari general del Movimiento, Fernando Herrero Tejedor. Aquest em va dir que tenia ordres de tancar la revista i que “*lo más sencillo sería si tú renuncias [a la direcció] y yo ya cuidaré que no se acepte al que venga detrás*”. Jo m'hi vaig negar, i em va dir: “*La cerraremos igual, pero contigo dentro. Por atención a Pepe, intentaré que te coja lo menos posible*”. I em va anunciar què faria: enviar una inspecció sanitària. Vaig avisar a la redacció, que va estar netejant a fons els lavabos, però no hi va haver res a fer: una setmana després una inspecció va tancar la redacció “*por insalubre*”. I va tancar la revista. Això anava així! Ho explico perquè això no és cap heroïcitat, no és més que compromís. Però és sobretot la fotografia d'aquell moment.

Un moment de canvis a la premsa. De fet, llavors el *Diario de Barcelona* on vostè treballa canvia de mans i passa a l'òrbita del Cercle d'Economia, amb una redacció, però, molt escorada a l'esquerra.

En aquell moment [el 1973], el *Diario de Barcelona* no ven prou, i fan fora el Pepe Tarín. L'Artur Suqué, que era el gendre d'en Miquel Mateu, i que estava molt influït pel Cercle d'Economia, i sobretot pel seu amic Joan Mas Cantí, va intentar rellotar el diari, i van portar de Madrid el Manuel Martín Ferrand per dirigir-lo. Això va provocar un sisme a la redacció, perquè de la mateixa manera que reclamaven ‘bisbes catalans’, volien ‘directors catalans’. Ell era un periodista excepcional. Era, sobretot, el que no teníem a Barcelona: un *conseguidor de noticias*. Era un home de ràdio, havia fet *Hora 25*. De seguida me'n vaig fer amic. A la redacció, tot i que en aquell moment jo no tenia massa veu al diari, vam plantejar amb en Pernau que era positiu que ens portessin un *buen periodista rodado*, que va reactivar la redacció.

Quan jo estava a l'Autònoma, i va començar el relleu generacional, en Pernau em va dir “a veure si trobes un bandarra que pugui fer *sucesos*, i un malparit que pugui fer Local.” Així van entrar al *Brusi* en Salvador Alsies, en Jordi Capdevila, en Jordi Negre, en Lluís Bassets, que havien estat alumnes meus o que eren coneguts com a alumnes destacats. Vam conformar un equip molt jove, on jo era una mica més gran que tots els meus companys, i és excessiu dir-ho, perquè no és cert, però jo era el que vetllava els joves, el seu cap natural. Això és el que em va afavorir a la carrera. Perquè no era lògic que, en arribar el Martín Ferrand, em nomenés redactor en cap de Producció i Animació, per tal d'estirar el ritme de treball al diari. Va contractar l'Antonio Álvarez Solís, que estava a *La Vanguardia*, per fer de director de continguts. Tot anava perfecte, però l'Antonio [Álvarez Solís] havia perdut una mica les ganes de treballar, i més que de fer un diari tenia ganes de fer filosofia: ho dic com a crítica, encara que era molt lúcida i molt bo. Llavors la seva funció l'havia de fer el Martín Ferrand, la qual cosa era bona, amb en Pernau que feia d'armador general. Aquest va ser un gran *Brusi*.

Però alguna cosa es va trencar.

Quan portàvem mig any llarg i tot anava bé, les vendes havien pujat i s'estava creant la dinàmica d'un bon diari, arriba l'estiu i ens repartim les vacances. En Pernau i jo fem vacances al juliol, i es queda l'Álvarez Solís com a responsable del torn de juliol. En Pernau li va passar la carpeta de col·laboracions amb els articles que estaven pendents de sortir, i la llista dels que havia de reclamar, però també una carpeta de les coses que el director havia decidit que no es podien publicar. El dia 2 de juliol de 1974, l'Antonio agafa de la carpeta de no publicables un article sobre la Sección Femenina [de la Falange Española], on es deia que era “*la variante uterina del Movimiento*”, publica l'article i s'enfonsa tot. Demanen la dimissió de Martín Ferrand, que la presenta al cap de pocs dies. Jo llavors era a França, i torno, però la crisi no és governable, el ministre del Movimiento, José Utrera Molina, va exigir cessar el Martín Ferrand i el seu equip de “comunistes”.

Van nomenar director en Pernau, però el fet és que el projecte de l'Artur Suqué i del Cercle d'Economia havia quedat tocat de mort. Llavors és quan, des del govern de Madrid, de Fraga, van contra l'empresa propietària: van obligar en Suqué a vendre el *Diario de Barcelona* a Josep M. Santacreu, amb Manuel Milián Mestre com a secretari. Van reunir, al despatx del Martín Villa, que era governador civil de Barcelona, la directiva del diari i els van dir que quan no es tenien collons per controlar una redacció de fills de puta, havien de pegar o de vendre el diari perquè vingués algú que ho sabés fer. Una de les maniobres que sé és que a un dels directius, l'Albert Folch, de les pintures Titán, li van dir: "Digues-li al teu pare que l'any que ve ja no subministrerà la pintura per a la flota [de l'Armada] espanyola". És una frase que ho resumeix tot... i es van vendre el *Brusi* immediatament.

I el diari passa a mans de l'empresari osonenc Josep M. Santacreu, un home de Manuel Fraga que va ser diputat per Alianza Popular.

En Pernau, que és un home per treballar, però que no servia per a gaires filigranes, topa de seguida amb en Santacreu i en Milián Mestre. Recordo, per exemple, que en Milián Mestre entrava al seu despatx i li deia "*tengo un editorial cojonudo para mañana, que podemos arrancar en portada*", i en Pernau agafava l'editorial, l'estripava, i li deia: "*Explicame qué editorial debemos empezar mañana en portada, lo discutimos y luego lo escribes, por favor*". Però, és clar, això no podia durar. Llavors van arribar a la conclusió que en Pernau no venia diaris. A mi, en Santacreu m'estimava, i em va demanar que li fes

de negre i li escrivís un llibre seu sobre agricultura. Ell era l'amo del Banc d'Osca, tenia negocis al camp —una vegada ens va portar al seu poble, Olost— i tenia la sensació que jo podia aguantar el diari. I em va dir: "Hem fet fora en Pernau, però no per fer una depuració sinó perquè no sabia vendre diaris". I, davant del meu escepticisme, va afegir: "I et demostraré que no ha estat una mesura política". Ell estava molt preocupat perquè realment els redactors em van desbordar per l'esquerra.

Llavors li van explicar que el Tristán La Rosa, que era el corresponsal de *La Vanguardia* a París, s'havia barallat amb l'Horacio Saénz Guerrero, perquè aspirava a dirigir *La Vanguardia*. I que estava al mercat. Eren tan animals, en Milián Mestre i en Santacreu, que no sabien que Tristán La Rosa era membre de la 'Platajunta', amb el Santiago Carrillo, i que aquesta era la raó per la qual no el podien fer director de *La Vanguardia*! Però van anar a París i van dinar amb ell al restaurant La Tour d'Argent. El Tristán em va explicar anys després, rient, que havia aconseguit la direcció del *Diario de Barcelona* ensenyant a fer servir els coberts de peix al Milián i al Santacreu! Això els va convèncer: un senyor que sabia menjar a la Tour d'Argent, no podia ser un 'roig perillós'. I el van fer director [el març de 1977].

Com era, Tristán La Rosa?

Tristán era un mite per a la meua generació per les seves cròniques del Maig del 68. Sabíem que era dels nostres. Però bé, ells dos tornen de París i em diuen: "Et portem un director que t'agradarà moltíssim". Quan em van dir el seu nom, vaig quedar tan sorprès que vaig preguntar:

Una fotografia del periodista Xavier Batalla (1948-2012) presideix una col·lecció de *caganers* amb representació de personalitats de l'esquerra catalana, espanyola i internacional en un prestatge de la casa d'Antonio Franco. Hi trobem des de Pedro Sánchez i Emmanuel Macron a Ada Colau.

“¿Ese que es el corresponsal de La Vanguardia? ¿Lo habéis podido fichar?” I en ell vaig trobar-hi un altre mestre, després del Martín Ferrand i d'en Pernau. El Tristán és l'home que em va acabar d'arrodonir, per dir-ho així, sobre el sentit polític dels diaris; jo no era *Caperucita la Ingenua*, però recordo les llargues discussions fins a les tres de la matinada amb el Tristán parlant del que havia de ser el periodisme... En Pernau era la qualitat i l'esforç, Tristán el sentit polític de la premsa. I Martín Ferrand era la credibilitat, que les notícies estiguessin comprovades amb tres trucades... Amb el Pepe Tarín, són ells els que em van ajudar a bastir una carrera. Ells i els altres grans mestres, perquè soc també fill del messtratge dels set o vuit periodistes amics meus, que eren molt més bons que jo: Àlex Botines, els germans Pérez de Rozas, Xavier Batalla, Enric Sopena, Joaquim Perramon, José A. Sorolla, i després Andreu Missé, Xavier Vidal, Juan Cruz, Joaquin Estefanía, Daniel Gavela...

Ara que esmenta aquests noms, quina relació va tenir amb en Josep M. Huertas?

Amb el Huertas hi vaig tenir una discussió terrible. Ell deia: “Hem de fer de cada taula un Vietnam”. I jo això, que jo era el director d'*El Periódico* i ell un redactor en cap meu, l'hi vaig discutir en públic. Jo havia estat un gran admirador del Huertas. Jo no era un 'huertamaro', però era bastant amic del Rafael Pradas, i dels seus deixebles. Però vaig discutir-li això, i vaig ser odiat per això. Jo vaig defensar que el periodisme era verificació, que cada taula havia de ser una oficina de credibilitat, d'independència personal i de neutralitat, i que solament hi havia una cosa pitjor que el fet que les empreses dictessin als periodistes el que havien d'escriure, i és que els periodistes basessin les seves informacions en el que ells pensaven ideològicament.

Hauríem de parlar una mica d'*El Periódico*, no li sembla?, que al capdavant ha estat la seva gran creació periodística, al costat de l'empresari del Grup Z, Antonio Asensio, que s'havia fet un nom —i un capital— com a editor de la revista *Interviú*. El diari va sortir el 1978 i va arribar a ser el més venut a Catalunya. Com es va gestar?

Antonio Asensio era un xava com jo, érem del mateix barri. Jo soc el que mai no haurien triat com a possible director d'un diari, i a ell tampoc no l'haurien triat mai com a possible editor d'un diari.

L'Asensio s'havia casat amb una francesa i passava els estius a França. Allà va veure que els diaris que realment guanyaven diners eren els de la premsa regional. Als periodistes d'aquí ens agradava molt *Le Monde* —i també *Libération*, que ha estat sempre el meu diari de capçalera. Jo em vaig fer amic del seu director, Serge July, i, de fet, vaig intentar anar a treballar a *Libé*. Després t'ho explico.

Bé, l'Asensio vol fer un diari com la premsa regional francesa, i li diuen que a Bellaterra hi ha un boig dels diaris, que parlant de models de periòdics diu que el que tindria forat a Catalunya seria un diari popular. A mi m'acaben de fer fora del *Diario de Barcelona*, perquè la història del *Brusi* va acabar malament: destitueixen el Tristán, i diuen que porten un senyor de prestigi, Antonio Alemany, que havia estat director de la revista *Opinió* i abans del *Diario de Mallorca*, i que és un home a qui després van enganxar amb les corrupcions de Mallorca. Però ve amb l'estaca, i diem que no l'acceptem com a director. El primer dia li fem una edició atòmica, que encara n'existeixen exemplars i que és la cosa més terrible que s'ha fet mai a la premsa de Catalunya, i l'endemà, quan arribem, ens porten a una sala nua, sense taules ni cadires, i ens diuen que hem de passar la tarda allà; per altra banda, comencen a entrar periodistes que venen de la *Soli* i de *La Prensa*, tots els que va poder, primer 14 i després 20. Nosaltres ens vam considerar objectors, i represaliats políticament, i tot plegat es va acabar en un plet que vam guanyar anys després.

Però bé, jo estava al carrer i em truca l'Asensio.

D'on provenia, l'Asensio?

El seu pare tenia una empresa de fotogravat. Tenien el taller rellogat al *Diario de Barcelona*. Jo allà no el vaig conèixer, tot i que ell sí que em coneixia a mi, perquè cada dia travessava la redacció per anar cap al taller. Érem de la mateixa edat i del mateix barri. Vam descobrir que havíem jugat a futbol en partits de competició entre col·legis. Ell era un xava com jo. Jo soc el que mai no haurien triat com a possible director d'un diari, i a ell tampoc no l'haurien triat mai com a possible editor d'un diari.

En morir el seu pare, es va vendre el petit negoci de fotogravat i amb en Josep Ilario va fer la revista *Interviú* [el 1976]. Va començar fent unes petites revistes mig porno. Ell tenia vocació de periodista, i sempre em va reconèixer que el que més li havia agradat és quan anava a fer cròniques de partits de tercera divisió per al *Correo Catalán*. És la persona que més em va ajudar, juntament amb el Martín Ferrand, a definir *El Periódico de Catalunya*. Ell pensava, però, en un diari regional, i jo li vaig dir que no funcionaria, i que el gran forat que existia aquí era el diari popular i, en concret, el diari popular *progre*, d'esquerres. L'adversari de *La Vanguardia*, en el moment del canvi polític. Em va preguntar en què consistia, allò. I jo li responc: avortament, divorci, feminisme, sexualitat lliure, abolició de la pena de mort, Estatut de Catalunya. Això, però amb bons periodistes i amb molta seriositat. Li vaig dir també, a pregunta seva, que el diari

En fer *El Periódico*, tenia una cosa al meu favor: vaig poder contractar disset persones que havien fet fora d'una gran etapa del *Diario de Barcelona*, on jo havia estat subdirector seu. Érem companys però també còmplices i amics.

havia d'incloure, deliberadament, pocs *sucesos*, perquè ningú no pogués dir que fèiem “l'*Interviú* diari”. És a dir, “*sin sangre y con mucho cuidado con las tetas*”.

Tenia al cap algun model aplicable, o no existia aquell diari que volia fer?

No, no existia. L'Asensio em va demanar si li podia escriure un foli amb tot el que li havia contat. Llavors ell ja era un pròcer: amb *Interviú*, tot era or! Com la cadena d'or que portava un dia i que ja t'explicaré com va acabar!

Vaig escriure quatre folis i l'hi vaig deixar al vespre a casa seva. Em va trucar l'endemà a les vuit del matí per dir-me: “*Despídete de todo, que vamos a hacer El Periódico. Quiero verte esta tarde, ya.*” Jo acabava de fitxar, quinze dies abans, pel *Mundo Diario*. Quan vaig estar fora del *Brusi*, qui em va recollir va ser un amic, amb qui ens estimem molt, en Quim Puyal, que tenia l'encàrrec de fer, a Televisió Espanyola, des de Miramar, un resum de la setmana, i buscava infanteria. Va contractar dos represaliats del *Diario de Barcelona*, que érem el Frankito i en Xavier Batalla, va contractar un noi del *Correo Catalán* que es deia Màrius Carol, i teníem com a escarrassos una noia [Teresa Aranda] que era estudiant de Periodisme, que anys després va ser la segona dona del Cebrían, i un noi que es diu Walter Oppenheimer, que després ha estat corresponsal d'*El País* a Londres. Amb aquest equipet en Puyal va fer un programa molt digne.

Deixi'm parlar un moment de Xavier Batalla, que ha estat amb el Carlitos l'altre meu amic de l'ànima —aquí tinc la seva fotografia—, i que era el professional més seriós que he conegut mai, i que va morir ja fa uns anys [el 2012], però que quan va emmalaltir, encara dedicava cada matí tres hores a estudiar: a estudiar! Quan vaig anar a *El País* me'l vaig endur com a redactor en cap, però la temptació de tornar a Internacional li va arribar via *La Vanguardia* que li va oferir la corresponsalia a Londres. L'enveja que tinc és per en Xavier Batalla, perquè jo no he estat mai un professional com ho era ell. Era bestial, el Xavi.

I no puc parlar en termes absoluts, perquè només conec la premsa escrita, però puc dir que en Quim Puyal és el senyor més seriós, més intuïtiu i més bon professional que he conegut mai a la ràdio i a la televisió. El vaig conèixer a través de l'Àlex Botines, que treballava a Esports al *Brusi* i amb qui ens vam fer amics íntims, que va morir molt jove, i que va ser el meu redactor d'Esports a *El Periódico*.

Llavors, doncs, jo estava a TVE i al *Mundo Diario*, que era un diari obertament comunista, dintre del possible, era el diari de CCOO. De fet, quan vaig sortir del *Brusi* em va intentar fitxar *La Vanguardia*, i vaig parlar amb el director, l'Horacio, però l'endemà em va trucar per dir-me que no podien contractar gent provinent del *Diario de Barcelona* per un pacte entre les dues empreses. Jo volia treballar en un diari, i vaig estar a punt d'anar-me'n al *Ya*, que em van oferir d'anar-hi a la secció d'Esports, però això significava anar a viure a Madrid i vaig dir que no. Llavors em van oferir ser corresponsal a Barcelona de la revista *Cambio16*, que això sí que era acceptable, però aleshores va coincidir que em va trucar l'empresari del *Mundo Diario*, Sebastià Auger, amb qui vaig tenir una llarga conversa, i em va contractar com a subdirector de nit. L'Auger no pagava mai, i jo hi vaig estar només quinze dies: els dos primers, amb una vaga indefinida. Al catorzè dia, quan em va trucar l'Asensio, no ho vaig dubtar.

I comença a treballar en el projecte d'*El Periódico*.

L'Asensio em va dir que hi posava els diners, i el talent del Josep Ilario, que era l'home de revistes com *Por favor* o el mateix *Interviú*, un gran dinamitzador de publicacions, i que fes un projecte. Jo pensava que seria millor que se n'encarregués el Martín Ferrand, que treballava a *Interviú*, i que a més seria un bon director d'un diari com aquell. I amb el Martín Ferrand, amb l'Álvarez Solís, que el vaig retrobar i que era el primer director d'*Interviú*, i amb l'Asensio, vam fer la taula de la reflexió, les decisions i l'arrodoniment del projecte. Però el Martín Ferrand va dir que no estava en condicions de dirigir un diari a Barcelona; suposo que ja estava amb el cap a la televisió [privada].

És clar, jo tenia una cosa al meu favor: ens havien fet fora del *Diario de Barcelona* a molts! Vaig poder contractar disset persones que venien del *Brusi*, on jo havia estat subdirector seu. Érem companys però també còmplices i amics. Amb aquest nucli inicial, amb el Carlos Pérez de Rozas, i amb Fermín Vilches, de Madrid, que havia estat un dels dissenyadors d'*El País*, en tres mesos vam fer un projecte inèdit. Després l'Asensio el va complicar, perquè volia sortir també a Madrid, i de fet vam sortir inicialment també a Madrid, fent dues edicions. Això va portar-hi gent molt bona de Madrid, però Madrid era una guerra difícil. A Barcelona, en canvi, el diari estava ben trobat, per sort i sense immodèstia, des del moment que jo havia parlat amb l'Asensio; era un projecte rodó i molt coherent, que s'ajustava a les necessitats informatives

i de pluralitat d'opinió que en aquell moment demanaven els treballadors i el món progressista. A més, s'anava arrodonint amb gent de molta confiança, mentre en Martí Ferrand, que era un home de dretes, s'allunyava del projecte, perquè tampoc no era el seu model.

Quan surt, l'octubre del 1978, *El Periódico* ràpidament es guanya un públic, i ben aviat se'l troba, per exemple, a tots els bars de Barcelona!

Allò va ser...! 70.000 exemplars el primer mes, i tres anys després, quan jo me'n vaig a *El País*, cent mil exemplars de venda real. Això després de pagar el tancament del diari a Madrid, on només va durar tres mesos. A Catalunya vam entrar com l'alternativa a *La Vanguardia* i, de fet, com l'alternativa de tot. Amb l'Asensio solament m'hi vaig barallar pels *sucesos*, perquè ell insistia que m'equivocava amb això. Vaig haver de fer, personalment, un llibre d'estil per als anuncis de sexe, on '*gordita embarazada*' no podia sortir, per exemple. I vam tenir una discussió fantàstica, en una de les primeres planes del diari, quan una dona va caure d'una balconada, i va quedar estesa, morta, amb mig cul a l'aire, i la redacció deia que havia de sortir la foto del cul, i jo oposant-m'hi, perquè aquella dona i la seva família tenien dret a preservar la seva imatge. En aquells anys, vaig estar compromès també amb l'elaboració de codis deontològics.

Una altra qüestió és la identificació política del diari. Nosaltres estàvem en la guerra de la política: érem d'esquerreres, però no partidistes, malgrat que de seguida se'ns va associar amb els socialistes. Això en aquell moment va anar a favor nostre, tot i que jo no era un fan d'aquesta visió. El cert és que la sortida d'*El Periódico* va ferir progressivament de mort el *Diario de Barcelona*, va ferir de mort el *Mundo Diario*, va ferir de mort el *Correo Catalán*. I vam arribar a superar *La Vanguardia* en difusió, però llavors en Pujol ens va aturar.

I com ho va fer?

Doncs d'una manera molt senzilla, que després explicaré. Jo aleshores tenia una relació molt fluida amb en Pujol. En Pujol m'estimava perquè jo al *Diario de Barcelona*, arran del penalti de Guruceta [el 1975], vaig escriure una crònica, on deia que des del temps de Felip V no passava una cosa com aquella. En Pujol em va trucar i em va dir que em volia conèixer. Vam dinar en un lloc que potser es deia Piolindo (en tot cas, era un nom semblant, i que no enganyava sobre la categoria de l'establiment) que hi havia just davant de Banca Catalana, al passeig de Gràcia. Ens vam agradar. Jo li vaig dir que jo era un socialdemòcrata, i ell em va dir que ell també. Li vaig precisar que jo era socialdemòcrata de l'Olof Palme, i em va dir que ell també. Jo l'hi vaig negar: "Tu i jo no podem ser de l'Olof Palme, perquè et conec". Ell em va aclarir que, des del punt de vista de la formació, venia de l'escola socialcristiana. Vam concloure, doncs, que no estàvem pas massa lluny, encara que li vaig dir que jo era un català catalanista però

El cert és que la sortida d'*El Periódico* va ferir progressivament de mort el *Diario de Barcelona*, va ferir de mort el *Mundo Diario*, va ferir de mort el *Correo Catalán*. I vam arribar a superar *La Vanguardia* en difusió, però llavors en Pujol ens va aturar.

espanyol, i ell va replicar-me dient que ja veia quina era la qualitat del meu català... però va ser l'única cosa. Fins i tot em va dir que li agradaria que participés en unes reunions que feia ell amb periodistes, i jo li vaig dir que no hi aniria, perquè no volia participar en res relacionat amb la política, perquè jo creia que el periodisme i la política havien de conviure, però no barrejar-se.

Aquí va néixer una relació franca amb en Pujol. Que ha anat evolucionant, perquè jo he tingut molt Pujol a la meua vida. Encara que tinc l'estigma que soc dels estúpids que ha estat dirigint un diari en temps del Pujol i no vaig saber detectar la seva corrupció. Jo no he estat mai pujolista, i de fet a *El País* vaig agafar el relleu de l'Alfons Quintà en el tema de fer aflorar l'afer de Banca Catalana. Això no m'ho va perdonar mai, en Pujol. Em va retirar la paraula. Un dia em va trucar i em va dir que tenia necessitat de parlar amb mi, però que no podia ser com a director del diari i com a president de la Generalitat, i llavors, en l'escena més surrealista del món, ens vam trobar a l'altell del Zurich, a la plaça de Catalunya, deixant ell a baix l'escorta. Em va preguntar per què *El País* estava furgant en aquella qüestió i em va fer retrets per un editorial que parlava del seu pare [Florenci Pujol] i del [seu soci, David] Tannenbaum, i em va dir que ell, com a accionista d'*El País*, tenia dret que no sortís això o que, si sortia, el director adjunt que era jo li truqués per avisar-lo. Li vaig dir que aquell editorial no s'havia redactat a Madrid, i que de fet havia pensat a trucar-li, però que estava segur que llavors intentaria aturar-ne la publicació... perquè en Pujol tenia mà amb el Polanco, el qual tenia una relació molt honesta amb la gent que havia posat diners a *El País*: per això en Pujol i en Santacreu eren, paradoxalment, els seus homes a Barcelona. És clar, la meua confessió que aquell editorial havia estat redactat a Barcelona formava part... jo no soc valent, soc més aviat covard, però soc seriós.

Una altra de les converses terribles que he tingut amb Pujol va ser un dia que havíem publicat la notícia que

un fill seu havia passat la nit al CICF amb la seva nòvia, s'havien amagat als lavabos i els van pescar, i com que jo tenia amics al CICF, me'n vaig assabentar i ho vaig publicar amb discreció, perquè les coses de la vida privada...

Disculpi: li sembla que això era una notícia per publicar?

Estàvem en un temps que la discussió era la moral, i vaig publicar-ho. A les deu del matí em va trucar la Marta Ferrusola, per dir-me cancel·lava la subscripció al diari. Li vaig dir que ho havia de fer per escrit, en una carta adreçada no pas a mi sinó a l'administració. Dues hores després, em va trucar en Pujol, donant-me la nova adreça a la qual havia de seguir enviant el diari, i demanant-me que l'incident no transcendís. En Pujol se'm va queixar que estava perseguit, i que estàvem perseguint els seus fills. També em va reconèixer que no tenia temps per dedicar als seus fills.

Et donaré una frase, curta: en Pujol se sentia exclòs per la burgesia catalana de diners, i d'aquí tots els seus esforços amb la banca, però l'exclusa era la seva dona. Crec que és la seva dona, i potser també els fills, qui li va inocular la idea que havien de ser grans burgesos catalans. I, precisament pel Mounier, per l'Olof Palme, o per això dels socialcristians, en Pujol era un hipòcrita, però no un lladre. Deixava que els altres se n'aprofitessin, que fossin altres els qui fessin la corrupció de la vella Convergència. Quan els seus fills es van fer grans, suposo que els va anar introduint, amb el Prenafeta i amb el Macià [Alavedra], i llavors ell ja...

Crec que en Pujol, arran del tancament de Banca Catalana va salvar quartos de manera tramposa, però que la majoria dels quartos que té venen de les comissions que no a ell però sí als fills, o no sé de quina manera, els feien arribar... No és cap acusació, és la meua impressió personal, com a persona que he estat a prop del que en podríem dir la sensibilitat del Pujol. És clar, he estat objecte d'alguna conversa privada amb en Pujol que, si no fos perquè pertany a l'àmbit privat, però encara que sigui per això també, no puc revelar: jo he de guardar un cert secret professional, que és una cosa en la qual crec profundament i que és el que m'està impedit escriure unes memòries.

Unes memòries que vostè hauria d'escriure.

No, perquè les meves memòries no són meves! I perquè he fet coses que no... Et contaré una cosa que aquesta sí que et deixo publicar-la. Jo estava boig pel futbol, i l'Asensio, quan va fer Antena 3 Televisión, es trobava que no tenia partits de futbol per retransmetre, i va tenir la idea de fer partits de futbol el dilluns. Es va trobar que perquè els clubs acceptessin de jugar el dilluns, havia de pagar-los més del que valien. I es va posar a comprar clubs de futbol. En va comprar molts, de Primera i Segona Divisió. I jo, que estava boig pel futbol, el vaig acompanyar algunes vegades a tancar operacions de com-

pra, que és de les coses incorrectes que he fet a la vida. Jo he estat al despatx del Lopera comprant el Betis, amb el Lopera senyant-se amb una estampeta de la Verge, i he estat comprant el Sevilla, o el Gijón... Jo pensava que era un boig al consentir això a l'Asensio, però era la seva gran il·lusió! L'Asensio era un xava com jo. A mi m'interessava la política, el futbol i el còmic, i la música italiana, i a l'Asensio li interessava el futbol, a més dels negocis i el diner.

Expliqui'm ara allò de la cadena d'or...

Abans de la sortida d'*El Periódico*, em van convidar al Palacio de la Magdalena, de Santander, als cursos d'estiu [de l'UIMP], a presentar el que seria *El Periódico*. Hi vaig anar amb l'Asensio i amb la meua dona. I quan anàvem cap a l'aula, em trobo amb l'Asensio amb una americana, una camisa oberta i una gran cadena d'or al coll. Li vaig dir que tot i que era l'estiu, si volíem donar una bona impressió, no podia anar així. Crec que a l'Asensio mai ningú li havia parlat amb aquella franquesa, i se la va treure, dient-me: "*No lo consideres una victoria*". Però va entendre que per a la credibilitat, les formes eren molt importants. Quan li vaig explicar la història de la foto de la dona que havia caigut pel balcó, em va dir que m'havia equivocat [de no posar-la a portada], i em va demanar on podia aconseguir-la per publicar-la a *Interviú*! La vida té aquesta complexitat... Quan em portaven coses que jo no volia publicar, les enviava a *Interviú*: no soc cap sant! Però jo estava fent un diari popular, progressista, no ambigu.

I en un any tan important com el 1982, se'n va a *El País*. Per què?

Portàvem llavors tres anys fantàstics, venent com bojos. I l'Asensio pagava molt bé. Però jo tinc la sensació que estic empenyant *El Periódico*, però que no estic dirigint

Et donaré una frase, curta: en Pujol se sentia exclòs per la burgesia catalana de diners, i d'aquí tots els seus esforços amb la banca, però l'exclusa era la seva dona. Crec que és la seva dona, i potser també els fills, qui li va inocular la idea que havien de ser grans burgesos catalans.

El Periódico, que no sé dirigir *El Periódico*. És cert que jo havia tingut molt bons mestres, i la cosa estava sortint molt bé. Tothom m'estimava i era un home de moda.

Però...?

Però jo no sabia dirigir el diari: sabia fer-lo. Era el meu diagnòstic. Jo sempre he estat molt introspectiu —els amics diuen que molt *punyetero*. Però jo tenia la raó. I, a més, tenia una segona raó. La meua dona és filla d'un exiliat republicà espanyol a França. Ella havia nascut a Toulouse i havia viscut a París. I jo li havia dit a ella que, si m'anaven bé les coses, algun dia aniria de corresponsal a París. Jo havia conegut el July, vaig anar a parlar amb ell i li vaig dir si no m'agafaria per escombrar la redacció de *Libé*. Em va dir que sí, i que demanés una excedència a *El Periódico*. Jo li vaig respondre que un director de

diari no pot demanar una excedència. Però estava donant-hi voltes.

Un dia, quan el Carlitos i en Xavier Batalla ja sabien que jo estava amb aquest dubte, i que jo volia aprendre a dirigir —en Xavier Batalla deia que això seria la millor decisió de la meua vida, aprendre—, un dia pel carrer em trobo amb l'Alfons Quintà. Es deia que *El País* volia sortir a Barcelona. Jo no era amic seu, però el coneixia, és clar. Em va explicar les seves idees sobre l'edició catalana d'*El País*. Que faria un quadern... I em pregunta com ho veig. Jo li vaig dir que *El País* tenia possibilitats si es refeia sencer a Barcelona, si hi havia seccions de tot: no si tenia un quadern [per a la informació catalana]. Li vaig dir que era una discussió molt més complicada del que semblava: recordo que li vaig dir que caldria discutir com faríem els partits Madrid-Barça, perquè no podíem fer dues cròniques diferents. Li vaig dir: “esteu curts en la reflexió”. Era una cosa que podia dir-li: jo era un triomfador, i podia parlar sense ofendre.

Això va ser un dijous. El dilluns sona el telèfon: em truca el Juan Luis Cebrián. Jo l'havia conegut ocasionalment, el Cebrián. I em diu: “*Jesús [Polanco] y yo quisiéramos verte en Madrid mañana, porque quisiéramos que tú dirigirias la edición de Barcelona de El País. Alguien nos ha dicho que estás con planes de irte a Francia*”. Això devia haver transcendit de la redacció d'*El Periódico*, perquè jo sempre parlava de *Libération* i quan fotia la bronca a algú, li donava un exemplar de *Libé* i li deia: “*Esta es la crónica de la Perestroika que quiero que salga en nuestro periódico. ¡Y no me toquéis los huevos, cabrones!*” (Jo també podia ser molt mal educat).

De manera que l'endemà me'n vaig a Madrid, dino amb ells, els explico que m'havia trobat en Quintà i que tenia una idea molt aproximada del que volien fer a Barcelona. Però que era una idea fallida. Jo els feia preguntes professionals: a quina empresa pertanyeria el diari, i em van dir que a PROSA: hi hauria PROSA i PRISA. Els vaig dir que jo mai no fitxaria per PROSA. “*Estoy dispuesto a ir, casi sin cobrar, a PRISA, pero todos los periodistas tienen que formar una misma escala, todos los periodistas, incluyendo a los de Barcelona, tienen que ser intercambiables, y mandaremos continuamente gente de Barcelona a Madrid y viceversa. Cuando haya que discutir un correspondiente en Roma, yo presentaré a los candidatos que tengo, y vosotros presentáis los vuestros, e irá el mejor. Es decir, redacción horizontal y creación de dos 'consulados', que serán los que estarán traficando todo el día, porque habrá días muchas páginas que cambiar: no la de Internacional, pero sí espectáculos, o deportes.*”

Quan els vaig dir que volia almenys trenta persones, el Polanco van preguntar si vendria cent mil exemplars. En Polanco és també un home que he estimat, perquè jo soc un fill de la sort. L'Artur Suqué i en Joan Mas Cantí, l'amor, crec que tebi, d'en Santacreu —que em va respectar quan matava—, l'amor de l'Asensio, l'amor del Polanco, em va permetre entendre que els diaris els feiem periodistes i empresaris, i que nosaltres havíem de fer un

Entre els molts objectes que col·lecciona relacionats amb els Beatles, Antonio Franco es deixa retratar amb una figura de John Lennon.

producte vendible, però que el difícil era vendre, i que necessitàvem organització, distribució, gerència, a més de comprensió i respecte a la independència, i nosaltres respecte també a l'empresa. La pregunta del Polanco, si en vendríem cent mil exemplars, era seriosa i jo li vaig dir que no, però que cinquanta mil sí: “*con el gorro, al salir.*” El fet és que de seguida en vam vendre 40.000.

I el van fitxar.

Em van dir que sí, però jo tenia un problema: no sabia com dir-l'hi a l'Asensio. Ells em van advertir que no podia trigar gaire a dir-li, perquè calia posar en marxa el projecte de seguida. Però abans de parlar de res, jo havia de parlar amb l'Asensio i amb la meva dona. Vaig pactar que jo viuria a Barcelona, i que seria director adjunt de les dues edicions, tant de Madrid com de Barcelona, i que el director adjunt de Madrid, que era Augusto Delkáder, també seria director adjunt de la meva gent. Vam pactar, doncs, ja algunes coses, però els vaig dir que no volia concretar més, excepte que me n'aniria a Madrid immediatament per ‘paisitzar-me’. El cert és que quan vam fer el canvi amb Tristán La Rosa al *Brusi*, volíem fer *El País*: ja havíem fet la reflexió de fer un diari d'aquell tipus.

Vaig tornar a Barcelona, i a l'avió vaig pensar que m'hauria de suïcidat si algú que no fos jo l'hi deia a l'Asensio. Vaig anar de l'aeroport a casa seva. I jo, el covard del Franco!, l'hi vaig dir.

I com s'ho va prendre?

A l'Asensio sí que li havia dit que estava amb la idea d'anar-me'n a París, ell sabia que jo parlava de *Libération* i fins i tot li havia dit que July m'havia suggerit que demanés una excedència. Ell em va dir: “*¡Concedida!*” Però li vaig dir que no, que el que vingués darrere meu a dirigir el diari havia de ser director d'*El Periódico*, no un interí. Bé, li vaig dir que m'anava a *El País*, i que allí aprendria a dirigir un diari, però que no sabia si tornaria.

L'experiència d'*El País* dura sis anys, al cap dels quals vostè retorna a *El Periódico*.

El dia que vaig tornar d'*El País* a *El Periódico* [el 7 de març del 1988] va ser perquè vaig tenir un altre sopar decisiu amb en Polanco i en Cebrián, que em van dir que havia d'anar-me'n a viure a Madrid. Que Cebrián volia deixar la direcció del diari al cap d'un parell d'anys, “*y que tú tendrías que estar aquí por si acaso*”. No he parlat mai d'això fins que no ho ha explicat el Cebrián a les seves memòries. Però jo volia seguir a Barcelona. Si havia ‘trionfat’, era per permetre'm unes quantes coses, i una d'elles era viure a Barcelona, on els meus fills tenien la seva vida i els seus amics. Molt sovint, anava tres cops per setmana a Madrid, de manera que la meva disposició per ser a Madrid no me la podien discutir. Però s'ho van prendre molt malament, i després vaig pensar que a *El País* no se li podia dir que no. Em van dir que podia fer una etapa de descompressió, i dirigir l'As, que “*te encantarà*”. Em va semblar una bestiesa: no podien posar un

El meu únic problema amb el director d'*El País* és que no és federalista. Jo vaig arribar a tenir una relació molt estreta amb el Felipe González. Felipe i Juan Luis Cebrián són grans amics i aquest és el seu punt d'encontre: no són anticatalans, però consideren que “*España no puede ser federal de verdad*”.

culer dirigint l'As! Llavors em van dir que m'incorporés a la SER, i els vaig dir que no m'havia passat mai pel cap anar a la ràdio. “*Quiero seguir trabajando con vosotros, hacer lo que hago y hacerlo cada vez mejor. Y quiero, además, que cumpláis vuestra palabra, que no la estáis cumpliendo, porque cuando yo vine aquí, El País iba a ser un diario federal, íbamos a hacer lo de Barcelona, y después lo de Valencia, y lo de Galicia y lo de Euskadi, y lo de Andalucía, y no lo habéis hecho. Yo estoy casi dispuesto a irme a vivir un tiempo a Andalucía para organizar el diario, y vosotros os estáis encogiendo, porque Barcelona no vende cien mil ejemplares...*”

El meu únic problema amb en Cebrián és que no és federalista. Jo vaig arribar a tenir una relació molt estreta amb el Felipe González. Felipe i Juan Luis són grans amics i aquest és el seu punt d'encontre: no són anticatalans, però consideren que “*España no puede ser federal de verdad*”. El socialista de la meua vida, que era Alfredo Pérez Rubalcaba, amb qui vaig ser molt amic, quan ens trucàvem, primer parlàvem de futbol, i llavors dèiem: “*Ahora colgamos y volvemos a empezar.*” I llavors em deia el que havia de dir-me. Ens estimàvem molt. I l'Alfredo va ser permeable. Jo li deia: “*La España que vosotros queréis solo puede existir federal: la España progresista, con el peso de Madrid, de los altos cuerpos [de l'Estat], con los fallos que cometimos en la Transición, que arreglamos el Ejército pero no la Judicatura, ni los altos cuerpos, es imposible. Ahora se tendrá que ir haciendo, porque si mis nietos, que ya los tengo, los pobres tienen que vivir con un Madrid así, yo a lo mejor seré independentista.*” Jo no soc independentista, però li deia que “*España es un proyecto que solo puede ser federal*”. I jo vaig ajudar moltíssim, a través de l'Alfredo, a la declaració de Granada [del PSOE, el 2013], en què el Pere Navarro va arrencar el compromís del model federal de

l'Estat. Malgrat que l'Alfredo em va dir: “Antonio, a ti no te puedo engañar: la declaración de Granada es el final del camino, llegaremos hasta aquí; no es el principio del camino como tú crees.” Jo li vaig replicar: “Tú no lo sabes, yo no lo veré, pero si esto tiene recorrido, es el principio del camino”.

Ho dic per deixar-ne testimoni. Jo soc independent. Em vaig fer amic personal del Felipe, amb algunes connotacions probablement una mica excessives, perquè havia anat a vegades a sopar amb ell a la Moncloa, jo he dinat a casa d'ell fent-nos una truita cadascú, i vam arribar a tenir un moment de sinceritat quan [l'any 1993] va enviar un fill seu [David], que volia ser artista, a l'escola Elisava, a Barcelona, i em va demanar que tingués un ull sobre ell. Era un noi molt maco i molt simpàtic, i un bon artista, i li vaig oferir d'entrar de col·laborador, tres mesos, a la secció de Disseny i Infografia d'*El Periódico*. Vaig tenir la gran vergonya que un fill del Felipe González, que es deia González i que parlava andalus, i que de vegades pujava al meu despatx, no el va identificar ningú de la meua redacció, fins al dia que ho vaig explicar quan ell va marxar. Els companys em van dir que jo era un fill de puta, i jo els vaig dir que havia estat treballant amb uns periodistes de merda, i que malgrat haver compartit amb ell un *bocata de berberechos*, no havien sabut identificar-lo!

Però la seva amistat amb Felipe González es va acabar...

Es va acabar pel GAL. Un dia, en un sopar d'aquests, li vaig fer un comentari sobre els GAL; vaig dir que estava convençut que ell no ho havia posat en marxa, perquè sabíem que això venia d'abans que els socialistes arribessin al govern, però que no era acceptable que això hagués continuat amb ells. I que això jo no ho podia perdonar. Va ser una mala conversa, després de la qual vam estar molts mesos sense parlar-nos. Sempre amb una afectivitat total: jo me l'estimo, he escrit contra ell...

Jo mai no he militat en el socialisme, sempre hi he estat a prop. He tingut unes relacions horribles, d'anada i tornada, amb en Pujol. Em vaig sentir estafat, encara que jo no era pujolista, com és notori: he fet cinquanta editorials contra en Pujol, i un dia li vaig dir que no podia tenir un partit que es diu catalanista “*pero respetuoso con España*” i, al mateix temps, unes joventuts independentistes. Vaig arribar a poder parlar així amb en Pujol, la qual cosa em fa més culpable, en el sentit que no vaig...

Em deia que Pujol va aturar l'expansió d'*El Periódico*.

Bé, en Pujol es va posar nerviosíssim quan *El Periódico* va sobrepassar *La Vanguardia*, i llavors ens va atacar pel darrere. Vam organitzar, en el moment que hi havia les llicències de ràdio [l'any 1999], la cerca de freqüències. Li vaig dir al Pujol que faria una cadena de ràdio que competiria amb la SER, i que seria catalana i en català. I que el director seria en Joaquim M. Puyal. Crec que això va acabar d'espantar-lo, perquè va pensar que seria la consolidació del Grup Z i el final dels seus tripijocs

Un dia li vaig fer al Felipe un comentari sobre els GAL; vaig dir que estava convençut que ell no ho havia posat en marxa, perquè sabíem que això venia d'abans, però que no era acceptable que això hagués continuat amb ells. I que això jo no ho podia perdonar.

amb *La Vanguardia*. Nosaltres li demanàvem 14 freqüències, n'hi havia més de trenta disponibles, ens en van prometre 12, ens en van donar dues, i van donar-ne 10 més a *La Vanguardia*, i va acabar la possibilitat que el Grup Z es consolidés per la via de tenir una cadena de ràdio catalana dirigida per en Joaquim M. Puyal. Abans he parlat de la seriositat d'en Puyal com a persona, però també puc dir que és un català de veritat.

Poc abans, el 1997, *El Periódico* havia fet l'històric pas endavant de fer una edició en català del diari, a més de l'edició en castellà. Quan es va prendre, la decisió?

Amb l'Asensio havíem tingut la discussió de la llengua d'*El Periódico*. En el moment de la Transició, estava de moda que els diaris, que eren en castellà, de vegades duien articles solts en català, i ell deia que no, que el diari havia de ser tot en castellà, però que en el moment que fos possible, havia de tenir dues edicions senceres, l'una en català i l'altra en castellà. Això només de sortir el diari. A ell li hagués agradat fer-ho des del primer dia. Jo li vaig dir que faríem només una cosa en català, una secció setmanal de “*catalán para castellanohablantes*” que vaig encarregar a en Xavier Bru de Sala, i que ell va publicar amb el pseudònim de Sebastià Coques. Però llavors ja havíem parlat de les dues edicions.

¿Com s'explica la falta de reconeixement de la Generalitat convergent cap un fet tan important com és l'edició en català d'*El Periódico*, que va aparèixer molt abans que *La Vanguardia* es decidís a fer el mateix pas el 2011, és a dir catorze anys després? I deixi'm afegir-hi el fet que, tot i el compromís adquirit en rebre les corresponents subvencions públiques, a hores d'ara *La Vanguardia* segueix tenint el seu web només disponible en llengua castellana...

Quan vam decidir que faríem l'edició en català, vaig dir que havíem d'anar aquell mateix dia, amb l'Asensio, a veure en Pujol. En Pujol ens va dir la frase que m'ha deixat

més astorat a la vida: “No em doneu una bona notícia”. Per a ell, *El Periódico* havia de fer una única edició en català. I li vaig dir: “estàs boig! Posem tota la inèrcia d'*El Periódico*, el seu èxit, els seus lectors potencials, al servei de les nostres dues llengües, perquè sigui bilingüe com jo i com ho és el país”. Però ell ja ho havia dit, que no li feia gens d'il·lusió. Després, em va preguntar quin català faríem servir. Li vaig dir que seria la llengua del carrer, no la llengua dels poetes que feia l'*Avui*. Un català impeccable, però popular. Ell va dir que era impossible que nosaltres, nous, féssim un català correcte...

En fi, t'he deixat moltíssims forats en la meua història, però si vols que parlem d'algun forat concret...

Potser hem parlat poc de vostè com a persona...

Jo soc fill del Marsé. Soc un xava de la Sagrada Família. Un dels dies més grans és quan em van invitar a fer el pregó de la Festa Major del meu barri [el 14 d'abril de 2007]. Jo he fet dos discursos importants. El discurs als veïns de la Sagrada Família dient que jo era un fill del barri, que de petit jugava a futbol amb les xapes, i havia pujat als pisos a recollir fusta per cremar-la a les fogueres de la nit de Sant Joan i que això no era habitual en els directors dels diaris, i que jo era un home del barri que estava intentant reflectir en el món de la comunicació la vida real de la meua gent i del país.

I el segon discurs?

Per una estratègia comercial, quan nosaltres ja havíem començat a tenir problemes econòmics, com tot el sector, l'empresa va arribar a la conclusió que havíem de compartir el dominical. Jo volia fer-lo amb *El País*. Però l'*ABC* va fer una oferta imbatible. Llavors vaig tractar amb un noi, José Antonio Zarzalejos, a qui jo havia conegut quan ell era un dels subdirectors amb futur del *Correo español* [de Bilbao]. Els del *Correo español* estaven enamorats de mi, m'havien demanat sovint fer reunions amb els seu consell de redacció. Quan van nomenar el Zarzalejos director *in pectore*, van fer el que s'hauria de fer amb tots els directors: nomenar-lo un any abans que prenguéssin possessió. I li van donar formació d'anglès, d'economia, de relacions laborals, va anar a viure a diaris, i el vaig tenir vint dies a *El Periódico*, amb dret a assistir a les reunions més restringides. I com que llavors [l'any 2000] el Zarzalejos era el director de l'*ABC*, això ho va fer acceptable als meus ulls, perquè sabia que m'hi podria entendre. En el moment que s'estava negociant el dominical conjunt, em van donar el premi Luca de Tena, que és un premi [de periodisme que atorga l'*ABC* i] que tenen tots els grans feixistes del país. En Xavier Batalla em va dir que no l'acceptés, i jo li vaig dir que tenia una servitud d'empresa, però que també tenia una opció, que era no anar-lo a recollir.

Va ser molt difícil. Hi vaig anar. El premi me'l donaven per un editorial (“Maragall y la prensa”) en què jo atacava en Pasqual Maragall, que va dir [durant la campanya al Parlament de Catalunya del 1999] que els diaris

haurien de fer explícit quin era el candidat al qual donaven suport. Vaig fer un editorial dur, perquè contra en Maragall havia de ser dur, i em van donar el premi Luca de Tena! Va ser una cosa forta. Jo n'era conscient. Però també era conscient que hi havia dues possibilitats: decebre o no el Xavi Batalla. Llavors, davant dels prínceps d'Astúries, en una sala folrada de caoba, vaig fer un discurs que va començar així: “*Vengo de la otra media España. Somos todavía desgraciadamente dos. Depende de nosotros, de gente como nosotros, los que estamos esta noche aquí, que consigamos tener una España en la que nos entendamos todos.*”

Jo estava sol, no em va acompanyar ningú d'*El Periódico*. Cap amic. Solament em va acompanyar una filla meua, la meua filla Carlota. La [meua dona] Milène tampoc no volia trepitjar aquella casa. Però els vaig dir: “*Vengo de la otra media España*”. Ells van estar dignes i ho van reproduir l'endemà. I el Zarzalejos em va dir, molt temps després, que m'admirava per això.

A l'inici de la conversa em deia que vostè en realitat era un periodista d'Esports en comissió de serveis, a qui li havia tocat fer tota una altra cosa.

Jo volia ser periodista. M'ha tocat traïr aquesta idea. M'ha tocat ser coordinador de periodistes. Ajudant de la llibertat dels periodistes. Organitzador. Dinamitzador. Escriure una mica. Però no he estat periodista! I això ho sé i és gairebé un secret, però és veritat que el que jo vaig sentir quan, fent *sucesos* per al *Diario de Barcelona*, una vegada que hi va haver un incendi al carrer de les Tàpies, fa més de cinquanta anys, jo era al carrer i sentia els crits de la gent que es cremava, i això després no em deixava dormir, però ho havia d'explicar, sense fer sensacionalisme, i explicant les condicions de l'habitatge, i després esbrinant perquè s'havia produït l'incendi: jo volia fer *això!*

I he fet una cosa, possiblement més necessària, perquè feia falta algú com jo, amb les meves qualitats i defectes, per fer les coses que he pogut fer a favor del periodisme democràtic, i de la gent que volia fer un periodisme com el que jo volia fer. I m'ho he passat molt bé, fent-ho. He

Jo volia ser periodista. M'ha tocat traïr aquesta idea. M'ha tocat ser coordinador de periodistes. Ajudant de la llibertat dels periodistes. Organitzador. Dinamitzador. Escriure una mica. Però no he estat periodista!

viscut des de primera línia la Transició. He viscut la involució de la tradició de l'esquerra, del sentiment pur de l'esquerra. He vist la involució de l'Aznar i he arribat a la conclusió que la dreta espanyola no té sortida, perquè ens vam equivocar en la Transició pensant en l'Exèrcit però no en la Justícia. I he tingut l'experiència de dirigir diaris, de treballar amb companys, l'experiència de fer coses sensacionals, i l'experiència de cometre errors no transcendents.

Com va viure la seva sortida d'*El Periódico*, el 2006, cinc anys després de la mort del seu fundador, Antonio Asensio?

La meua sortida es va produir quan al diari va caldre fer un ERO. L'Asensio havia estat substituït pel seu fill, que jo coneixia des que era petit. Quan tancava el diari, a la nit, solia anar a casa l'Asensio, i el seu fill corria per allà, amb l'skijama. I l'Asensio fill venia al diari i em demanava que el deixés parlar amb els enginyers per fer trampes amb el Game Boy. Aquesta era la meua relació amb l'Asensio fill, ell sabia com ens estimàvem el seu pare i jo. I li vaig dir: "Tinc una desgràcia. El que ha fundat diaris, ha contractat la gent. I no em pots demanar que jo faci de Doctor Mengele, triant els que se salven i els que no." Vaig tenir la prudència de dir-li que, en lloc meu, calia un director que no fos un periodista de paper, sinó que fos algú que sobretot tingués capacitat de reflexió sobre la premsa digital. Però van ser continuistes i van agafar en Rafael Nadal, que ha estat vinculat a *El Periódico* des de l'inici, però que era un periodista de paper.

Hem d'acabar, no el vull fatigar més! Però deixi'm preguntar-li una última cosa. Al llarg de l'entrevista m'ha demostrat que és un home emotiu i, intueixo, també sentimental. Com ho ha compaginat amb la necessitat d'haver de fer de cap?

Jo he hagut de ser capatàs dels meus germans o amics periodistes. He hagut de ser director del meu antic director, en Pernau. He hagut de triar qui entrava i qui no entrava. He fet coses horribles. Encara que ho he intentat fer sempre amb seriositat. Però ha estat dur, sí. Ha estat molt dur, però també m'hi he divertit com un cafre. He tingut accés a tots els protagonistes de la Transició democràtica i de la vida catalana, fins als d'ara que, afortunadament per a mi, perquè no m'agraden gaire, no els conec... I em sento responsable de coses... ja he dit que havia d'haver estat més llest... encara que quan dic això els amics se'm tiren al damunt, i em diuen: "tu no publicaves mai el que no podies demostrar, i el que hem sabut d'en Pujol ho hem sabut després." Això és veritat. Però tinc dret a lamentar no haver pogut demostrar coses com aquestes.

Abans, quan parlàvem d'en Maragall, volia preguntar-li pel famós editorial d'*El Periódico* del 3%, que va causar un terrabastall polític el 2005.

Et dono una part del secret, perquè no el pots publicar

sencer. Un membre del Govern em va trucar el dia abans i em va dir: "En Maragall està acorralat", acabava de passar l'esvoranc del Carmel, "i creu que això és el final, perquè això ha enfonsat el seu prestigi popular". Jo li vaig explicar la meua teoria. Ell em va reptar, dient-me que no tenia collons de fer un editorial sobre allò. I li vaig dir: "Soc d'una generació a la qual no se li pot dir que no té collons". Vaig arribar al diari i vaig escriure l'editorial.

L'editorial deia que la comissió del 3% feia més primes les parets, i ho vaig explicar tot. Però sobretot explicava l'esvoranc del Carmel, perquè aquesta era la intenció. Sé, perquè m'ho han explicat, i el mateix Pasqual m'ho ha explicat, que quan en Maragall baixava cap al Parlament, va llegir l'editorial. Anaven en el cotxe amb en Quim Nadal, i li va dir: "He de dir això". En Quim li va demanar que no ho fes, que seria una bestiesa, que s'havia de defensar però que no podia passar a l'atac en el moment que estava intentant obrir la negociació de l'Estatut [amb CiU]. I el va convèncer. Però, afortunadament, l'Artur Mas es va escalfar, i si el Franco havia tingut collons per escriure l'editorial, en Pasqual va tenir collons per fer la intervenció que va fer, encara que després ho va retirar. Però ja estava dit. I això, al final, ha estat la prova del nou.

No diguis, però, que jo dic que és l'editorial més important que he escrit a la vida, perquè és un altre: el dia que van afusellar en Puig Antich [el 2 de març de 1974], en Pernau, que era el director del *Brusi*, em va demanar si tenia alguna idea. I vaig escriure un 'davantal', signat amb les inicials, que es titulava "La pena de vida". (*S'emociona*). Començava dient: "Hay días que lo peor que le puede pasar a uno es la pena de vivir." Era un llenguatge sibil·lí, amb Franco encara viu. Crec que és la meua millor aportació. Més que el 3%. Que és, podríem dir, una prova d'allò a què jo em volia dedicar, perquè jo volia escriure. He tingut la sort, i amb això acabo, que els grans homes de la meua vida, els he tingut a prop, els he estimat i m'estimen. El Juan Marsé, possiblement el que menys, perquè hi vaig tenir una relació superficial, però ell em va reconèixer com un dels seus, com un de la *prima Montse* i del Pijoaparte...

El meu primer contacte amb el català va ser al col·legi, on hi havia dos catalanistes, encara en recordo els noms: l'un es deia Pons i l'altre Morató, i un dia em van parlar d'un cantant que es deia Raimon. Tots tres érem escoltes, i una nit, d'excursió, vam cantar "Al vent". Em vaig fer raimonista per tota la vida, i quan he tingut crisis i problemes, doncs: "Jo vinc d'un silenci". Jo he estat de l'esquerra constructiva. Però en realitat jo era un comunista que creia en la llibertat i que he venut que era un socialdemòcrata.

L'altre amor de la meua vida, també d'aquelles etapes, és el Joan Manuel Serrat, i quan ens veiem em diu: "Fill de puta!" i jo: "La mare que et va parir", que és el més gran que li pot passar a un xava del barri de la Sagrada Família. Serrat, Raimon, Marsé. *A sangre fría*.

He fet això que se'n diu una confessió! ■